

Andreja Markovič, Tina Žagar Pernar, Janja Jerovšek, Mojca Smolej

SLOVENŠČINA V OBLAKU

Rešitve nalog iz samostojnega delovnega zvezka za slovenščino v 8. razredu osnovne šole

BEREMO, PIŠEMO, GOVORIMO IN POSLUŠAMO

8

Besedila

Umetnostno in neumetnostno besedilo

- O kralju Matjažu.
- ogrski: del avstroogrske monarhije/madžarski osmanski: nanašajoč se na staro Turčijo/turški humanist: človek, čigar nazori temeljijo na spoštovanju človeškega dostojanstva in skrbi za človeka
- dober – slab, milosten – neusmiljen, pravičen – nepravičen/krivičen, radodaren – skop/skopuški, bogat – reven
- rajati: veseliti se
presto: sedež kot znamenje vladarske oblasti
dremati: biti v stanju med budnostjo in spanjem
mošnja: vrečki podobna priprava za nošenje denarja/denarnica
- bili so zlati časi: dobri časi
noč in dan so bila odprta grajska vrata: ponoči in podnevi so ljudje lahko prišli v grad
bil je naše gore list: bil je Slovenec
iz onega kraja, kjer sonce vzhaja: z zahoda prišlo je toliko sovražnikov nad Matjaža kot gosenic na repišče: zelo veliko, kot gosenic na njivi, kjer raste repa

IZ 1. BESEDILA	IZ 2. BESEDILA	IZ 3. BESEDILA	IZ NOBENEGA OD TEH BESDIL
✓			
✓			
		✓	
	✓		
✓			
		✓	
✓			
			✓
✓		✓	
		✓	
	✓		

8.

1. BESEDILO	
je bil ogrsko-hrvaški kralj.	✓
se je bojeval s Habsburžani.	✓
se je bojeval s Turki.	✓

2. BESEDILO	
je bil po rodu Slovenec.	✓
je bil siromašen.	
je bil poražen v kraju Rečice.	✓

- odprla se je skala, brada mu bo devetkrat zrasla okoli mize
- Da je bila njegova izvoljenka Alenčica.

1. besedilo: V učbeniku za zgodovino./V enciklopediji.
2. besedilo: V časopisu.
3. besedilo: V berilu. V zbirki slovenskih ljudskih pripovedk.
1. besedilo je bilo tvorjeno, da bi izvedeli, kdo je Matija Korvin.
2. besedilo je bilo tvorjeno, da bi bralce seznanili s prireditvijo.
3. besedilo je bilo tvorjeno, da bi bralci spoznali slovensko ljudsko pripovedko/da bi se ljudsko izročilo prenašalo iz roda v rod.
1., 2.
1. besedilo je neumetnostno, saj vsebuje preverljive podatke in ima praktičen namen.
2. besedilo je neumetnostno, saj vsebuje preverljive podatke in ima praktičen namen.
3. besedilo je umetnostno, saj nima praktičnega namena, namenjeno je estetskemu doživljanju bralca.
1. besedilo je neumetnostno, saj vsebuje preverljive podatke, ima praktičen namen in bralce vabi na predstavo.
2. besedilo je neumetnostno, saj vsebuje preverljive podatke, ima praktičen namen in bralce seznanji s prireditvijo.
3. besedilo je umetnostno, saj nima praktičnega namena, stvarnost izraža na poseben način.
- Po navadi lahko sklepamo že iz vrste publikacije, npr. roman je vedno umetnostno besedilo, v dnevnem časopisu pa so neumetnostna po navadi besedila.
a) UB
b) NUB
c) UB
č) NUB
d) NUB
e) NUB
f) UB

16.

	UMETNOSTNA BESEDILA	NEUMETNOSTNA BESEDILA
novinar		✓
pisatelj	✓	
dramatik	✓	
znanstvenik		✓
scenarist	✓	✓
pravnik		✓
učenec	✓	✓

- a) UB
b) NUB
c) UB
č) NUB

Objektivno in subjektivno besedilo

- O izidu dveh slovnici, Kratkoslovnici in Slovnici na kvadrat.
- Ne, v 1. besedilu so predstavljena dejstva, preverljivi podatki, 2. besedilo pa vsebuje piščevo mnenje in čustva.

3.

1. BESEDILO	2. BESEDILO
✓	
	✓
✓	

4. b, č

5. kar dobrodošla, mi nista bili takoj všeč, sem imela nekaj težav z iskanjem, sta mi postali bolj domači, so mi zelo všeč ...

6. a) Pozitivno.
b) Ne.
c) Subjektivno.
č) Objektivno.

7. 1. besedilo je objektivno, saj predstavlja le preverljive podatke ali dejstva.
2. besedilo je subjektivno, saj je izraženo tudi tvorčev osebno mnenje.

Ob vsakodnevnem vračanju, me je zbodel v oči, enostavno nisem mogel verjeti ...

1. besedilo, saj predstavlja dejstva.

8.

OBJEKTIVNA BESEDILA	SUBJEKTIVNA BESEDILA
opis glavnega mesta, policijsko poročilo o prometni nesreči, definicija pojma strokovnjak	ocena nove knjige v časopisu, pripoved o doživetju med počitnicami, duhovito vabilo na rojstni dan

Seznam

1. b, č, d, g
2. a) DA
b) DA
c) NE
č) NE
d) DA
e) NE
f) NE
g) NE
h) DA

Popravljeni trditve:

c) Prireditve 25. *Gradovi kralja Matjaža* je trajala štiri dni.

č) Nekaj dogodkov na prireditvi ni bilo povezanih s kraljem Matjažem (npr. nastop folklorne skupine, zabava v šotoru s skupino Akustix).

e) Za otroke je bilo največ dogodkov v nedeljo.

f) Dogodki so se vsak dan začeli dopoldne ali popoldne.

g) Izbor Alenčice je bil v soboto, 28. 1., ob 16. uri.

3. Verjetno so potekali hkrati, sicer bi bila ura navedena za vsak dogodek./Iz besedila ni povsem jasno, ali so potekali hkrati ali zaporedoma.

4. nočni slalom ob soju bakel: nočni slalom med baklami mobilna skakalnica: smučarska skakalnica snežna zumba: ples na snegu

6. a) Podatki v besedilu so zapisani po zaporedju (po dnevih in urah).

b) Javno, ker je namenjeno vsem ljudem/javnosti.

c) Neumetnostno, saj vsebuje preverljive podatke in ima praktičen namen.

č) Verjetno tvoril organizator prireditve, da bi privabil čim več obiskovalcev.

7. c

8. a) razpored prihodov in odhodov javnih prometnih sredstev

b) seznam jedi za kosilo/večerjo

c) urejen seznam tiskanih del (po določenih temah)

Pogovor

1. a) Nace in Pika.

b) O tem, kako preživljata prosti čas.

c) Da je Nace prostovoljni gasilec.

č) Pomaga na različnih prireditvah, hodi na tekmovanja.

d) Ne sme še gasiti, ker mora najprej opraviti začetni in potem nadaljevalni tečaj za gasilca.

e) Ne.

f) Bere, gre na igrišče, je na računalniku.

3.

Drži.	Ne drži.
✓	
	✓
	✓
✓	

4. neuradni, zasebni

5. b

6. c

7. soglasje, pogajalni

11. a) Po šolskem radiu.

b) Da. Ker nista v enakovrednem položaju, pogovor je uraden.

c) Ker so menili, da je tema pogovora zanimiva za širšo skupino mladih.

12. a, b, c

13. a, b, č, e

14. a) posameznik vidi svoje težave z drugega zornega kota in se jih nauči sam premagovati.

b) ljudje poiščejo pomoč pri psihoterapevtu, psihologu.

c) poiščejo osebe, ki jim lahko zaupajo.

15. a) na kar najprej pomisliš

b) glavna/bistvena

c) skrivana tema/prikrivana tema/tema, o kateri se ne govori veliko

16. a) DA

b) NE

c) DA

č) NE

d) DA

Popravljeni trditvi:

b) Oseba, ki sprašuje, si večino vprašanj pripravi vnaprej.

č) Iz uvodnega dela pogovora izvemo podatke o osebi, ki odgovarja na vprašanja.

17. Raziskovalni.

19. Kaj si imela najraje v šolskih klopeh? O meni kroži družinska anekdota ...
Katerih interesnih dejavnosti, krožkov si se udeležila? Končala sem nižjo glasbeno šolo ...
Pia, kakšna najstnica si bila? Bila sem zvedava in zelo aktivna ...
Recimo, da bi se takrat predstavljala kakšni „penfrendici“ iz tujine ... Draga Helen, sem Pia, stara 12 let ...
20. Npr.: Kaj ti je najbolj všeč na snemanju?
Ali si po snemanju ogledaš oddajo in „seciraš“, kaj bi lahko naredila drugače, boljše?
Kaj je največja razlika pri delu v gledališču, pri filmu in na televiziji?
Že v osnovni in srednji šoli si nastopala v bendu. Kaj se je potem zgodilo s tvojo pevsko kariero?
23. a) Naj se pridruži prostovoljnemu gasilcu.
b) Ne. Pika misli, da je to naporno, ne da se ji uči, meni, da je to samo za fante.
c) Da se poleg dela tudi družijo, da so dobra ekipa, so prijazni, Piko bi hitro sprejeli, da pomagajo ljudem v težavah, da ti znanja, ki jih pridobiš, pridejo prav tudi v vsakdanjem življenju ...
č) Da. Dogovorila sta se, da bosta šla v ponedeljek skupaj h gasilcu.
25. c
26. Da. Sta vljudna, se poslušata, se ne prekinjata, pustita drug drugemu do besede, se gledata v oči.
27. prepričevalni govor, neuradni pogovor, zasebni pogovor

Nasvet strokovnjaka

1. a) Iz dveh.
b) Maks je pisal psihologinji Mojci Brezavšček.
c) Da bi s pomočjo nasveta lažje premagoval tremo.
2. tremo
njegove ocene in pisavo
lažje premagovati tremo
3. tremo pred pomembnimi dogodki.
oblika strahu.
potenje, rdečica, napetost, tresenje rok.
se osredotočimo na te simptome.
nam poveča koncentracijo, dvigne motivacijo in učinkovitost.
sprejme tremo kot svojo prijateljico.
nekajkrat globoko vdihniti (dihanje s prepono).
4. a, b, c, c
5. 8, 4, 9, 2, 10, 6, 5, 1, 7, 3
6. bibliotekar – knjižničar, astronom – zvezdoslovec, geometer – zemljemerec, nutricionist – prehranbenik, psiholog – dušeslovec, farmacevt – lekarnar
7. a) angleščina – z angleščim jezikom
b) botanik – z rastlinami
c) fizioterapevt – z različnimi metodami in tehnikami pomaga bolniku pri zdravljenju poškodb in bolezni
č) mehatronik – vzdržuje stroje in naprave
d) specialni pedagog – obravnava otroke z različnimi učnimi težavami
e) naravoslovec – z naravo
f) kinolog – s psi

8. a) arheolog – arheologinja
b) družboslovec – družboslovka
c) ekolog – ekologinja
č) ekonomist – ekonomistka
d) finančnik – finančnica
e) jezikoslovec – jezikoslovka
f) vremenoslovec – vremenoslovka
g) kriminalist – kriminalistka
h) gradbenik – gradbenica
i) pravnik – pravnica
9. Pripona.
11. a) arhitekt – arhitektka
b) biokemik – biokemičarka
c) kirurg – kirurginja
č) krasoslovec – krasoslovka
d) logoped – logopedinja
e) rodoslovec – rodoslovka
f) urbanist – urbanistka
g) veterinar – veterinarka
12. Npr.:
1. nasvet: za krepitev mišic na rokah – stoja na rokah; pomoč enega od staršev – dvigne te na noge in drži; ko premagaš strah in okrepiš mišice – samostojno; blazina
2. nasvet: zajtrk – kosmiči s sadjem in z oreščki; kosilo – ribe, npr. losos, tuna, sardine; zelenjava – pomembna za delovanje možganov; za razmišljanje – ogljikovi hidrati
1. nasvet: 3
2. nasvet: 2

Zahvala

1.

1. BESEDILO	2. BESEDILO	3. BESEDILO	4. BESEDILO
Martin Stopar	Max	Jakob Žagar	Anita Brezec
Anita Brezec	Teta Irena	vsi, ki so poslali čestitke	Magda Kne
Zahvala	X	X	Zahvala
Draga Anita,	Teta Irena,	X	Spoštovana gospa Magda Kne,
Zahvala, najlepša hvala	hvala	Hvala	Zahvala, ... se vam želim zahvaliti
Lepo te pozdravljam.	Se čujema.	X	Lep pozdrav

2. 4. besedilo.
1., 2. in 3. besedilo.
3. Uradno besedilo tvorimo za osebo, s katero nismo v enakovrednem razmerju ali je ne poznamo dobro, neuradno pa tvorimo za osebo, s katero smo v enakovrednem razmerju ali jo dobro poznamo.
4. naslov sporočevalca, kraj in datum, naslov naslovnika, naslov besedila, nagovor, vsebina, pozdrav, podpis

5. a
6. 6, 4, 9, 2, 8, 7, 5, 1, 3
7. a) javna, govorjena, uradna, vikanje
b) javna, zapisana, uradna, vikanje
c) zasebna, zapisana, neuradna, tikanje
č) zasebna, zapisana, uradna, vikanje
d) zasebna, govorjena, neuradna, vikanje

Opravičilo

1. pika, borut123@mail.si, babi, maja.vidmar@mail.si, bralci Dnevnika
2. Zgoraj levo v 1. okvirčku in v podpisu.
Da, ker je opravičilo uradno.
3. Da bi se opravičili./Da bi sporočili, da nečesa niso mogli oz. ne bodo mogli storiti in zakaj.
1. besedilo: danes ne bom mogla priti, ker se moram učiti
2. besedilo: ni prišla v šolo, ker je imela pregled
3. besedilo: niste dobili časopisa na dom v predvidenem jutranjem času. Vzrok za to so tehnične težave v tiskarni
4. b
5. Npr.:
OPRAVIČILO ŠT. 1
Kdo se opravičuje? Pika
Komu se opravičuje? babici
Koga opravičuje? sebe
Zakaj se opravičuje? za odsotnost
Zakaj se opravičuje? zaradi učenja biologije
Za kdaj se opravičuje? za danes
6. zasebno, saj je namenjeno posamezniku
zasebno, saj je namenjeno posamezniku
javno, saj nagovarja večjo množico/namenjeno javnosti, objavljeno v časopisu, na spletu
7. V 1. opravičilu.
Ker je sporočevalec vnukinja Pika, naslovnik pa babica.
Neuradno.
9. a) NE
b) NE
c) DA
č) DA
d) NE
e) DA
Popravljeni trditve:
a) Za nagovorom napišemo klicaj ali vejico.
b) Med krajem in datumom je vejica.
d) Ustrezni so pozdravi *Lep pozdrav*, *Lepo vas pozdravljam* itd.
- 10.

1. OPRAVIČILO	2. OPRAVIČILO
Vera	RTV Slovenija
Mark	poslušalci
pozabljeni dogovor za inštrukcije	vzdrževalna dela na oddajniku

1. opravičilo je *zasebno*, saj je namenjeno posamezniku/Marku; in *neuradno*, saj sta Mark in teta Vera v enakovrednem razmerju/sorodnika.
2. opravičilo je *javno*, saj je namenjeno poslušalcem/javnosti.

Opis naprave

1. a) ✓
b) ✓
č) ✓
d) ✓
f) ✓
g) ✓
2. 1 – varovalka
2 – cev z ročnikom
3 – ročka z ventilom za aktiviranje
4 – ročka za nošenje
5 – manometer
6 – tlačna posoda
7 – gasilno sredstvo
8 – dvizna cev
3. ogljikov dioksid, ventilom, aktiviranje, manometer, simboli, serviser, periodične, kompresorjem
4. 3, 1, 5, 2, 4
5. a) Da. Delovanje je pri vseh enako, razlikujejo pa se po tem, za katere vrste požara je gasilnik primeren.
b) Na podlagi nalepke, na katero pooblaščen serviser zaznamuje periodične preglede, in kazalca manometra na zelenem polju.
c) Na varni razdalji izvlečemo varovalko, pristopimo na ustrezno razdaljo od ognja (3–5 metrov), stisnemo ročko za aktiviranje, usmerimo cev v ogenj in pričnemo z gašenjem. Ročko stiskamo neprekinjeno 10–15 sekund.
č) Pooblaščen serviserji napravo očistijo, jo napolnijo z gasilnim sredstvom, s kompresorjem vzpostavijo ustrezní tlak in nadomestijo varovalko.
6. V sedanjiku.
7. Objektivno. V besedilu so predstavljeni le preverljivi podatki, ni tvorčevega osebnega mnenja.
8. a) Za poučevanje otrok.
b) Podoben je znanstveniku Albertu Einsteinu.
c) S pomočjo baterije.
a

Opis postopka

1. c
2. Da bi gledalci videli, kako se reciklira kartonska embalaža za sok in kako nastane karton.
3. 1 – Najprej embalažo sploščimo.
2 – Nato jo raztrgamo na manjše kose, jih damo v mešalnik in dodamo vodo.
3 – Mešalnik vključimo in mešamo 15 minut, da nastane kašasta zmes.
4 – Zmes zlijemo v večjo posodo,
5 – iz katere z rokami poberemo aluminijaste in plastične dele. Ostane pulpa, ki vsebuje čisto celulozo.
6 – Pulpo zlijemo skozi sito in ostanke potlačimo z roko.
7 – Počakamo, da se ostanke posušijo in tako dobimo karton.
Ne. Postopek sestoji iz točno določenega zapovrstja korakov.
4. vržemo, zmešamo, dobimo – 1. os., mn., sed.

5. zahteva, očistijo, loči, razrežejo, pretvorijo, izdelava
Opisan je postopek recikliranja plastenk.
Postopka ne bi mogel izvesti vsak, saj zahteva uporabo visokotehnoloških in računalniških vodenih strojev.
1. korak: plastenke operejo in očistijo
2. korak: plastenke s stroji razrežejo na miniaturne koščke
3. korak: plastenke pretvorijo v snovi, iz katerih delajo predmete iz reciklirane plastike
V 3. os., mn.
6. najprej, Potem/Nato, Zdaj, nato/potem, dokler, Ko, Potem ko, Zdaj, Na koncu, Nazadnje

Razlaga nastanka naravnega pojava

1. a) O nastanku snega.
b) Grafični prikaz/Animacija nastanka snega na zaslonu v ozadju.
c) Vremenoslovec./Meteorolog./Vremenar.
2. *Neumetnostno*, saj vsebuje preverljive podatke in ima praktičen namen; in *objektivno*, saj predstavlja dejstva.

RAZLAGA NASTANKA SNEGA
padavina, posamični ali sprijeti ledeni kristali, moker in suh sneg
v oblakih, pri temperaturi pod 0 stopinj Celzija
dovolj nizka temperatura in visoka vlaga
snegolom

- 3.
4. a) NE
b) DA
c) DA
č) NE
d) NE
e) DA
Popravljene trditve:
a) Snežinki, ki nastane v oblaku, se ob padanju pridružujejo drobne vodne kapljice.
č) Pri hudem mrazu padajo snežinke v obliki šesterokotnih prizem in ploščic.
d) Moker sneg se hitro oprime dreves.
5. 4, 3, 2, 1
6. je, nastaja, preide, nastajajo, pritegnejo
V sedanjiku, saj gre za splošen pojav.
7. b
8. definirani pojem, nadpomenka, značilnosti
Toča je padavina v trdnem agregatnem stanju in v obliki ledenih kroglic.
9. a) posledica
b) vzrok
c) posledica
č) vzrok
10. vzrok, vzrok, pogoj
Prva poved je enostavna, druga pa dvostavna.
Močno sneži, zato je prišlo do zastojev na cesti.
11. zaradi, ker, zato, če
12. Vsi kristali so zgrajeni kot šestkraka zvezda.

13. O sneženju.
To je umetnostno besedilo, saj nima praktičnega namena, avtor je pisatelj Bogdan Novak, je odlomek iz knjige Bela past.
To je subjektivno besedilo, saj je izraženo osebno mnenje, doživljanje in vrednotenje.
Snežilo je, mrzel sneg, v velikih kosmih, sneg je padal, pol metra novega snega je zapadlo, moker in cunjast, suh in lahak
Primeri oz. komparaciji: Snežilo je kot noro. Kot bi hkrati cufali perje tisoč gosk. Zunaj pa je snežilo, kot bi mlinar vsipal moko iz nebeškega mlina.
Poosebitev: Sneg je neutrudno padal.
14. Kot bi hkrati cufali perje tisoč gosk = sneg pada v velikih kosmih
kot bi mlinar vsipal moko iz nebeškega mlina = pada suh sneg
15. Če je v spodnji plasti ozračja zrak mrzel in je njegova vlažnost nizka, pada suh sneg.
16. Gorenjska: flike
okolica Cerknega: rjuhe
Prekmurje in Prekija: vnuče ali cote
Goriška brda: čefute
18. a) Koliko dni so bila slovenska mesta prekrita s snežno odejo.
b) 6
c) leto in število dni s snežno odejo po posameznih krajih
č) 5
d) 11
e) Maribor
f) Kredarica
g) 2010
h) 2008 na Kredarici
19. a) NE
b) DA
c) DA
č) DA

Oglaševalsko besedilo

1.

Istrski kolesarski maraton
24. september ob 10. uri
Portorož
na spletni strani www.istrski-kolesarskimaraton.si
13 km, 49 km, 77 km
X

2. Da bi bralce seznanili s kolesarsko prireditvijo./Da bi privabili zainteresirane.
3. Ker je želel na prireditev privabiti čim več ljudi.
5. Poudarjene so prednosti prireditve, besedilo vsebuje nebesedne spremljevalce (npr. fotografija, različne barve, različna pisava).

6.

1. OGLAS	2. OGLAS	3. OGLAS	4. OGLAS
Pomurske mlekarne	Rog	Paloma	Fructal
mlečne izdelke – pinjenec, mleko, maslo in sir	Pony kolo	toaletni papir	smutije
zaklad, neokrnjena narava	kolo prvakov	vikend razvajanja v luksuzni hiški Nebesa, kopalni plašči, nagradna igra	vaš idealen obrok sadja
Beli zakladi neokrnjene narave	Pony kolo prvakov	Skrben dotik nežnosti.	Vaš idealen obrok sadja na poti.
logotip podjetja, slika	logotip podjetja, slika	slika	logotip podjetja, slika

8.

	1. OGLAS ZA podjetje/ trgovino MrPet	2. OGLAS ZA nezgodno zavarovanje Zavarovalnice Triglav
prijetni zvoki	✓	✓
humor	✓	
besedne igre in pesniška sredstva		✓
podobe, ki si jih zlahka predstavljamo	✓	
dobre lastnosti izdelka oz. storitve	✓	
ugodne cene in možnost popusta		✓

9. a) Na družbenem omrežju./Na Facebooku.
 b) sponzorirano: plačan oglas
 Všečkaj stran.: Klikni gumb, da ti je stran všeč.
 Furam Krvavec.: Smučam na Krvavcu.
 c) fotografija, emotikon/čustvenček, logotip
 č) Furam Krvavec.
 d) Sonček je in smo skuštrani ..., doživite dobro mero adrenalina, nepozabne dogodivščine

11. a) 1. besedilo nagovarja, naj se v primeru prometne nesreče na avtocesti pravilno razvrstimo in tako omogočimo reševalcem hitrejši dostop do ponesrečencev.
 2. besedilo nas nagovarja, naj ne mečemo petard, ker se jih živali bojijo.
 3. besedilo nagovarja k darovanju krvi.
 b) Ne, saj ne oglašujejo izdelkov, ampak spodbujajo k pozitivnim dejanjem.
 c) Npr.:
 1. besedilo: Agencija za varnost prometa, DARS (Družba za avtoceste v RS), gasilci, reševalci, policisti, ministrstvo za notranje zadeve
 2. besedilo: ljubitelji živali, kinološka društva, Društvo za zaščito živali
 3. besedilo: Rdeči križ Slovenije, Zavod Republike Slovenije za transfuzijsko medicino, zdravstveni domovi, bolnišnice
12. a) Obe besedili govorita o mešalniku Nutri Power blender.
 b) Prvo besedilo je daljše, opisuje mešalnik Nutri Power blender in njegovo delovanje; drugo besedilo je krajše, dodana je fotografija, želi prepričati stranke, naj mešalnik kupijo.
 Prvo je objektivno, drugo pa subjektivno.
 Opis naprave. Naštete so značilnosti izdelka (npr. za kaj ga uporabljamo, kakšna je njegova sestava, kako deluje), glagoli so v 3. os. ednine.
idealna izbira, zagotoviti hranljive, vitaminov polne obroke
 nebesedni elementi: fotografija, na kateri so aparat, vrč, zelenjava in sadje